

Nº 2

Aprilo - Junio 2005

KURIERO INTERNACIONALA

Redaktero: Jean Martignon
Imprimita en Europa

REDAKTERO

Jean Martignon,
12, rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France.
Jeanmartignon@minitel.net e martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA

KURIERO INTERNACIONA publikigasas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri. Publikigita kun la afabla helpo da :

Editerio Krayono - Fernando Tejón
Los claveles, n°6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania
krayono@yahoo.es

L'Ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spiritala konekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso.

Karl Schlotterbeck

VORTO DAL REDAKTERO

Krizeto che l'Idistaro.

Pro ke lua forumo, quan il nemulte animis, supresesis da Yahoo, la prezidanto dil ULI, Hans Stuijbergen, rezolvis livar omna « Yahoo »-forumi inkluzite olta dil ULI. Por multa Idisti ita nesagaca ago konformesas a demisiono e ni opinionas ke nia movado ne plus havas chefo. Ma ico ne esas tre grava, nam la ULI esas vermoza institucuro qua esas tre poka efikiva ed on devus komplete rikonceptar ol, nam la tempo evolucionigas nia mondo e la interreto produktis vera revoluciono en la medii dil interlingui. Tamen, kad la recente « de facto » demisioninta ULI-prezidanto esis tote legale elektita ? La letro dal honorumala ULI-prezidanto, Guenter Anton, di qua onu povas lektar la texto sube, pensigas ke neregulozaji facesis ante la elekto, talmaniere ke on povus parolar pri elektala fraudo. Kad ita « elekto » devus nihiligesar e remplasesar per altra, cafoye, tote valida elekto ? Me inklinas opinionar ke la questiono adminime existas, ed omnakaze mea lekteri povos judikar segun dokumento.

Me volas adjuntar nulo pluse, quankam me povus multon skribar pri ula fakti. Kad la Idistaro esos kapabla reaktar e riorganizar la movado ? Me ne presavas ma me esperas ke ico esas posibla.

Sincere via. JM

LA IDO-LINGUO

La movimento ed olua prezenta problemi, da Guenter Anton

Nur poka monati pos la duesma mondo-milito me konoceskis Ido, evinte lore apene 16 yari. Edukita en nazi-Germania en nacionalista maniero, nun mea lora amiki e me esis apertita por nova idei, pri la vasta mondo e por amikeso kun altra populi. Ni lernis Ido, quan docis a ni la lora zeloza propagero Paul Bohne en nia urbo segun la bona devizo : « Lernez sen sufrar ! »

Tamen la entuziasmo dil maxim bona amiki finis irgkande e fine restis me. Me divenis idisto e restis lo til nun. Komence en Germania ankore esis olda idisti, qui ja lernabis Ido ante 1933, ma li mortis dum la yari e nur poka aktivi restis, inter li Alfred e Heidi Neussner en Westgermania e me en Estgermania. En la esto nur en privata rondi on povis propagar Ido ed on observis ni idisti desfidema. Relati a kapitalista landi exemple por statala employati ne esis dezirata, e me esis instruktisto, do statal employato (havinte tala relati ad Ido-amiki, ma fortuneze anke kun amiki en lore socialista landi). Ho, me uzis mea posiblesi por trovar adepti por Ido, docis Ido exemple a skolani, de qua advere preske nulu restis pos livir la skolo. Fakte restis nur du nun ankore aktiva idisti ed un altra transiris ad Esperanto, ed ibe esas tre aktiva til nun. Me trovis tre bon amiki idista e konoceskis (ad minime letre) eminenta samideani dil yardeki inter 1950 e 2000 (Carl A. Rostrom en Chicago, Tom Lang, E.L. Bosshard en Zuerich, Henry Jacob, Hellmut Roehnisch, Andreas Juste, Boris Aaronov en Kiev e Valdis Sprogis en Latvia (tre aktiva samideani), Dr. Arpad Vigh en Budapest, Patrico Martinez en Valencia e multa altra valoroza idisti. Til nun Ido esas por me la maxim simpatioza ed apta interlinguo, per qua me trovis tre bon amiki e konoceskis valoroza ed interesiva homi. Depos la kinadeka til la okadeka yari sen exajerar me esis la mondovaste maxim konocata estgermana idisto. Ico esis videbla tale, ke anke reprezentieri di altra interlinguala sistemi sendis a me lia revui (quale Cosmoglotta, Revista de Interlingua ed altri) e mem autori sendis a me gramatiki e lexiki di lia interlingui quale Instersistemal e Neo exemple. On aceptis me en la DK dil ULI ed esis granda travivajo por me havar en 1991 unesmafoye la posibleso partoprenar en Internaciona Ido-konfero (en Oostende), ube me raportis pri Ido-aktivesi en Esteuropa e juis la amikala atmosfero dil konfero. En 1995 me organizis internaciona konfero en Elsnigk, mikra vilajo en la meza Germania, timinte ke nur poka idisti venus ad ica neinteresiva loko por konferar. Tamen ni esis cirkume 20 partoprenanti veninte de ok landi. Venis anke Jean Martignon, l'editero di ca ecelanta revuo, e Hans Stuijbergen, la nuna ULI-prezidanto. Esis konfero optimista, ecitinte nova espero por la prospero di Ido, nam intertempe multa idisti mortabis e regretinde anke dum la veninta yari aktiva ed eminenta idisti mortis, ante omno Hellmut Roehnisch, la prezidanto dil ULI, ed E. L. Bosshard en Zuerich, pluse Axel Rylander en Suedia. Pos la morto di ta valoroza ed importanta idisti la landala Ido-societi en la du landi finis existar.

Pos la morto di H. Roehnisch me elektesis kom ULI-prezidanto e rielektesis anke che la nexta elekto. Ma la situeso en la movimento e la ULI chanjis parte pozitive e parte negative. Pozitiva esis ke la interreto komencis plear kreskanta rolo por la propagado e difuzado di Ido. Ni ganis multa nova adheranti en plura landi, ma anke esis konstatebla ke ne poka de li pos kurta o kelke plu longa tempo desaparitis itere e sinkis en tacado. Negativa esis ke komencis tala disputadi en la Ido-forumi interretala, qui ne esis konstruktiva ma duktis ad antipatio inter diversa idisti o

grupeti di idisti. Altralatere la vivo dil idistaro intertempe grandaparte esas videbla en la interreto. Semblas ke intertempe Ido divenis plu o min afero por homi di qua la hobia esas komputori ed interreto. Tale kreskas la danjero, ke ni ne plus atingas la tre multa homi qui ne posedas komputoro ed aceso al interreto.

Plu e plu nun kontroversi trublas la relati inter idisti. Kom ULI-prezidanto dum yari me havis kritikero, qua opinionis ke me esus tro neaktiva ed anke la DK esus tro neaktiva e tale la ULI fakte pleas nula rolo en la Ido-movimento. Fakte ta samideano ne vidis, quon me facis e ne povis judikar pri mea agado e me refuzis facar raporto por lu pri mea agado por Ido. Fine il (direte pos vizito che ni) deklaris ke li (do ne nur il ?) impedus mea rielekto kom prezidanto, se me ne agus en lia senco. Co lore eventis fakte. Ja dum la konfero en Grossbothen il skribabis texto plena de kritiki kontre l'agado di me e dil DK e propozis elektar Hans Stuijbergen kom nova prezidanto. Il sucesis ke en Grossbothen plura del germana asistanti ed un negermano (preske omni amiki di me) signatis la texto, quan l'autoro lore sendis a la sekretario dil ULI. La sekretario ne informis me pri lo, kredinte ke anke me recevabus kopiuro di ta skriburo. Intertempe on instigis nova idisti kandidatesar por la DK, samideani qui mem ne esis idisti ad minime depos un yaro e qui en germana societi erste povus elektesar ad en la direktantaro pos du- o mem triyara membreso. On juste konjektis, ke la olda membri dil DK certe votus por me. Pos kelke problemozota votado un membro dil DK, qua votis komence por me, subite retraktis sua voto e votis por Hans, nam la votado esis 50 : 50. Ho, il vinkis e me agnoskis la decido e nun laboras kun lu loyale. Altra stranja evento esis, ke kurte ante la elekti por la DK me ne plus povis sendar mesaji a la Idolisto. Sempre se me volis sendar ulo, mea komputoro informis me, ke la « server » finis la agado. Me ne komprenis lo, nam ankore me recevis omna mesaji dil Idolisto. Kande me informis la administranto dil listo, qua ya esis mea adverso, pri la situeso, il deklaris ke lu ne savas, quale lo povas eventar, ma nun subite me mem ne plus recevis mesaji dil Idolisto o di ULI-ido. Me esis komplete izolita dum multa monati til recente, kande sioro E. Scholz, sen ke me pregis lu pro lo, atingis ke me esas itere konektita kun la listo. Ante la elekti me tale ne havis la posibleso prizentar me a la Idolistani ed informar li pri mea opinionis, idei e mea agado.

Me konfesas, ke co esis la maxim mala travivaji dum mea idistesos, qui trublis mea entuziasmo grave. Nun me lektis, ke sdo. James Chandler konstatis ke me ed anke altra olda idisti ne plus sendas mesaji ad Idolisto o skribas artikli por nia revui, ke ni divenis pasiva. Nur pro to me skribis to, pri quo me raportis en ca artiklo, ma ol montras unesme pro quo me tasis dum certa tempo e ke me ankore esas konvinkita ed agema idisto, quankam desiluzionita en certa senco.

Me savas, ke ni ne povos atingar la skopo dil endukto di Ido kom linguo duesma por omna homi ed anke l'adheranti dil altra interlingui ne atingos ca skopo tam longe kam la USA esas la guidanta lando en la mondo, federite kun Granda Britania. Tam longe kam l'Angla esos la reale existanta e funcionanta linguo internaciona. Me ne mustas pruvar lo, pro ke omnu povas ipse konstatar ca fakto. Ni esas tro febla por konvinkar irga internaciona autoritati pri la neceseso e la utileseso enduktar Ido od altra interlinguo konstruktita kom oficala interlinguo. Tamen nia agado ne esas senutila. Ankore ni darfes esperar, ke forsan uldie la ekonomio, la cienco e la politikisti ed altra importanta rondi agnoskos la neceseso dil racionalizado dil mondovasta interkomunikado ed aceptos reguloza e neutra linguo internaciona kom apta solvuro di ca problemos. Do Ido esas nia ofro a la homaro por solvar la futura interkomunikala problemis. Nia tasko esas fortigar nia movimento, por ke ol divenez vere perceptebla ed on atencez ni. Ni ne devus aspirar la solvado di taski,

qui presente por ni ne esas solvebla. Tale ni evitos missucesi. La problemo esas, quale ni devus agar e quale ni povos esar sucesoza, e quale povas e devas agar la ULI kom nia oficala internaciona organizuro.

Quo esas la ULI e quale rolo ol povas o devas plear ? La ULI esas internaciona organizuro dil idisti, qua oficale reprezentas Ido e la idisti e sorgas por la pureso dil linguo e por olua necesa developado. La ULI presente konsistas ek individui (idisti), qui vivas dispersite en diversa landi e kontinenti. Nur tre rare ad minime du idisti vivas en la sama urbo o vilajo, e segun mea savo Berlin esas la unika urbo en la mondo, en qua existas grupo de kin o sis idisti, qui renkontras reguloze omnasemane ed agas por Ido komune. Quale organizar komuna granda kompanii por Ido kun ca dispersite vivanta idisti ? Tamen ja nun on reprochas a la nova prezidanto dil ULI ed a la DK mankanta aktiveso e dicas, la ULI ne pleas rolo en la movimento. Fakte nia centrala ed oficala mondorganizuro apene povas facar plu multa kam ta, quan me skribis supre. La ULI agas per olua aktiva membri. Quale anke altra societi certe anke ni havas pasiva membri, qui forsan nur pagas lia yarala kontributo e forsan nur okazione laudas Ido en la konversado kun altri. Ma ni havas grandaparte aktiva membri, qui advere agas segun la propra inkliro e segun lia talenti e posiblesi. Kelka idisti esas prefere propaganderi di Ido ed Ido-doceri, altri volunte skribas artikli od altro por revui e.t.p.. Multo esas necesa e multo fakte facesas. Advere ankore kelke mankas samideani, qui esas apta e pronta por skribar lexiki e lerno-libri, ma anke ico ja facesis e pluse facesas. Co omna esas tre laudinda fakti ed agadi. Ma la ULI devas e povas komandar, quon singla idisti devas facar ? No, kar amiki. Ni omni agas sur libervolunta bazo. Kande me esis ankore yuna, anke me kredis, ke la DK esas tro neforca e nekapabla guidar nia movimento vers nova futuro. Tamen lente me konstatis ke la DK nur povas incitar la idisti ed instigar li por necesa aktivesi, ma on ne povas komandar ulu facar ulu. Exemple esus tre bona, se samideani plu energioze serchus altra interesati en lia urbi e vilaji por fine fondar grupi. Ma quale co esas realigebla, omnu ipsa mustas decidir segun la situeso e segun sua posiblesi. Ante kelka yardeki me finis artiklo en la Sueda Mondolinguala Revuo per la vorti : « Agez por Ido od Ido mortos kun vi ! » Ho fortuneze Ido vivas ankore ed ol duos vivar.

Vere impeditante progresi di nia movado, esas la duranta quereli e kontroversi inter idisti o grupi di idisti. Nia eminenta Ido-poeto Andreas Juste nomizis Ido la linguo dil amiki o dil amikeso. Presente la realeso regretinde esas altre. Por me Ido fakte esis ed esas ankore la linguo dil amikeso, nam me trovis amiki, kun qui me esis amikale konektita dum yardeki. Un di mea maxim bona vivanta amiki esas Jacques Bol en Wavre, altru Jose Garcia en Valencia, qua regretinde esas deceptita e desiluzionita, pro ke dum ad minime 45 yaro di nia amikala kontakto Ido ne progresis. Ma il korespondas kun me en Ido e do per nia amikeso il restas idano. Recente Jacques Bol skribis a me, quon Andreas Juste dicis uldie : « ...mem se il esus sola idisto en la mondo, il juus Ido... Il ne suciabas pri la futuro. » Juste amis nia linguo ed esis konvinkita, ke ol ne desaparos, nam sempre esos homi, qui anke amos Ido kom marveloza instrumento dil interkomunikado. Ni povas konstruktive diskutar, anke disputar, ma nultempe ni devus perdar l'uneso di nia movimento, di nia granda amikaro.

Guenter Anton

Dek-e-quar yari ante nun, la turisto Helmut Simon deskovris la mumio di viro vivinta dum la Petro-epoko sub fuzanta glaciero en l'Alpi di Nord-Italia. La mumio esis tote prezervita pro la frosto, vestizita per surtuto ek felo, shui ek ledro ed arm-arko e flechi.

Ma maligna influo semblas cirkondar ta afero nam plura helpanti, o mem asistanti esas nun mortinta. Omni memoras la malediko kontre ti qui apertis la tombo di Tutankamun. Ka simila malediko sorcas ta kondamniti nuntempe ?

La famoza ciencisto, Konrad Spindler qua studiis la mumio che la Universitato di Innsbruck e konocis la teorii pri malediko, recente mortis, evidente pro sklerotikomorbo. La legala expertizisto, D-ro Rainer Henn qua pozis la mumio aden kadavrosako, mortis per choseo-acidento, dum ke la guidisto-duktisto, Kurt Fritz, qua transportis la mumio per helikoptero, mortis pro avalancho.

Jurnalisto, Rainer Holz, qua filmagis la ekstrakto dil glacio-viro, mortis pro cerebrotumoro e la deskovrinto, Helmut Simon, desaparitis dum pedirado en la monti. Ok dii plu tarde, S-ro Simon trovejis, frostita sub la glacio ye la fundo pos falo de 100 m.

Posible plusa viktimo esas Dieter Warenecke qua serchis la kadavro di Helmut Simon, ma pos la funero, subite mortis pro kordio-atako.

Omna ta trista eventi forsan havas logikoza expliko, ma fortuneze, la glacio-viro nun montresas en la muzeo dil urbo Bolzano. En specala kofro kun panelo ek vinilo, la kurioza vizitanti povas regardar la mumio quankam la temperaturo mustas restar ye la tre kolda 6°C sub zero.

(Extraktita de la Guardian, Anglia) R.A. Stevenson

LA REJIO DI POLEMOS

En preirinta numero di KURIERO INTERNACIONA esis artiklo ekstraktita de libro dal filozofo Indiana Shri Aurobindo pri Heraklites e lua milito-koncepto. Hazarde en libro pri la Indo-Europani me trovis artiklo pri la sama temo kam olta prizentita da Shri Aurobindo. Ol lumizas ed explikas la idearo di Heraklites.

Yen parto de ta chapitro :

LA INDO-EUROPANA IDEOLOGIO DIL MILITO

Por la Indo-Europani la milito esas normala aktiveso relatanta lo sakra. Ol esas la chefa aktiveso di la nobelaro e konstitucas la precipua temo di grandanombra miti, legendi e rakonti raportita dal rapsodi (vaganta kantisti). La vinko donas a la militisti la potenteso, la « neperisiva glorio » qua posrestos en la memoraji. La normaleso Indo-Europana dil milito esas perfekte klarigita per la dicajo da Heraklites di Efese qua asertas pri Polemos, personigita kom la milito, ke lu esas « la patro di omno e la rejo di omna kozi ». La unesma aspekti di la relati di lo sakra e di la homo, ye la vidpunto dil milito, situesas unesmarange ye la cielala nivelo : « la benigna dei » (Odin, Thörr, Indra, Tésub, edc.) facas kosmala milito eterna kontre la « maligna dei » (diabli, giganti, diversa monstri edc.); iti laste nomita esas deaji dil kaoso qui minacas la ipsa existo di la Kreitaro. Ica milito esas necesa por mantenar la equilibrio e la perpetuigo dil kosmo. Segun ica koncepto, la terala milito esas nur la reflektio di ca kosmala milito, quale lumizas lo, Hitita enskriburo, atribuata a rejo Mursili III, e qua savigas :

Standardo-portisti Romani

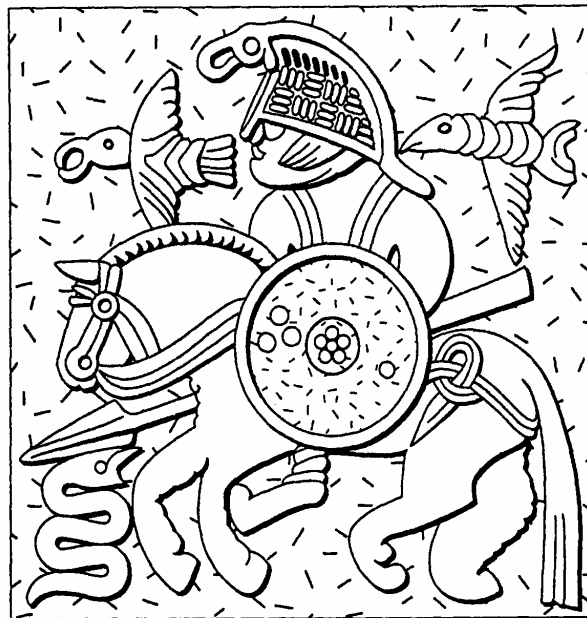
« Me honorizis la dei qui luktas kontre la infernala forci. Quale li, me venkis la homi maligna; me igis kaptita la rebeli, me mantenis dil kosmo la ordino. »

En la relati di lo sakra e di la milito quin ne posiblesas desasociar pro la imananta naturo dil Indo-Europana pensomaniero, segun qua la dei esas elementi dil singladia vivo, oportas obtenar la deala protekto. Ico klarigesas per la dicajo, raportita da Xenofon en lua « Helleniki », da soldato a lua chefo ante kampanio : « Komencez komunikar kun la Dei per sakrifiko... [li] imperos ica ago. »

La instalo di lo sakra en lo militala evidenteskas per tota serio de ritui : militistala festi ante e pos la kampanio (Feriae Martis, Equirria, la monato Arès, l'Aryavesta edc.), sakrifiki (Equus October, edc.) divinala praktiki, advoki, questioni

a la dei e deini pri la justeso dil milito quan on volas entraprezar, konsakro di la rejo a la dei kambie di vinko, edc.. Ita praktiki kontributas donar a la milito la signifiko di deala judicio. Foye lo esas la dei qui instigas a la milito, tale la impero dal deo Tesub transmisita a Hitita rejo : « Irez e punisez la rebeli a tua lego [...] Kombatez e vinkez la viri dil extera landi a tua rejo. »

Ma la milito esas ritualigita, nome ol deklarasas solene en la skopo obtenar la atesto di omna dei e lia permiso same kam igar li iracoza kontre la enemikaro. La militdeklaro facesas diversamaniere : juro qua yurizas la soldati ocidar kun la konsento dal dei, instituco dil kolegio di la Fetiali en Roma, sendo di anuncanto qua recitas magiala formulo, lanso di javelino (kun « formulo ») aden la sulo di enemikala lando, justifiko per sakrifiko, klozo ed aperto dil Janus-templo en Roma ye la komenco e ye la fino di milito, purigado dil trupi, edc. Pluse, on probas igar favoroza ad onu la dei dil enemiki per sakrifiki e formuli : ico esas la « evocatio » Latina. Kaze di vinko, la dei dil enemiki adoptesos en la dearo dil vinkero. Tre ofte, cetere, la dei dil amba armei, helpata dal heroi, implikesas en la kombati e decidas pri la rezulto dil batalio. Ita formalismo tre forta che la Hititi e la Romani, havas kom konsequo la formaco di militistala etiko e di kompleksa legaro militistal-yurala. En Roma, quik de 107, singla legiono lokizesas sub la protekto da unika aglo sakra, qua forcizesas per « mana », olqua, apud la « numeri » dil suvereno, formacas la fundamento dil militistala religio dil Imperio ube l'ideo di « imperium » inkarnacigas , en la persono qua esas la princo o la generalo, la deala forco. Existas anke specala praktiko en la skopo koaktar lo sakra, nome la « infernala » devoco, precipue praktikata dal Kelti, Hititi e Romani e qua raportesas da Titus-Livius : « Tun me advokas, publika pontifiko dil popolo Romana, diktez a me la paroli quin me devas uzar dum sakrifikar me por la legioni : ico esas la « devotio » dil generalo qua konsakras sua ipsa persono e l'enemika armeiani ad infernala dei skope obtenor la vinko por sua armeiani. »

Odin kavalkas sua kavalo Sleipnir

Lore, il mortigos su en la adversa rangi quin lu tale kontaminas spiritale. Adjuntasas altra apartajo : la respekto e la protekto di la kulto-loki dil enemikaro same kam di lua sacerdotaro, qui omni esas sakra, nam on militas kontre la populi, nulatempe kontre lia dei e lia sacerdoti. Fine, on konstatas lastega koncepto dil Indo-Europani : la ludala aspekto dil milito qua similigas ol sportala exerceo violentoza e sangifanta, ed anke la chaso qua konstitucas la durigo di ol (la milito) per altra moyeni e por altra skopi. Ita militistal ludemeso imitante la sportala e chasala ludemesi, esas la reflektio dil aktiva, virala e kombatanta percepto quan la Indo-Europani havas pri la surtera vivo quan li konceptas kom « milice », t.e.

permananta lukto e l'obstakli quin la vivo stacigas sur la destino-voyo dil homo konstitucas, por ita laste dicita, defii quin lu mustas aceptar e vinkar. En tala kunteksto, la milito havas nulo extraordinara, nenormala - quale por la moderna homo -, ma reprezentas defio inter altri, tante plu ke ol prizentesas tre ofte dal dei e la homo devas responder pozitive ad ol same kam affrontar olu tote konciante.

La milito, lore, travivasas kom konkurso, « agon » en la Greka linguo, qua posibligas a la homo konocar su ipsa, parfacar su, e, ultre lo, obtenar la vinko ed acesar la « neperisiva glorio ». (...)

Fine, la militala aktiveso profunde imprennis la mentaleso dil Indo-Europana populi, qui esas militema eminente; per fondar aparta etiko e modlar specifika homala tipo (nome la Spartano, la Romana soldato, plu tarde la mezepokal kavaliere, pose la Prusiana, Germana ed Anglosaxona tipi, edc.), anke grupi quale la « militera kunfratari », e mem civiti o populi quale la Spartani, Romani, Prusiani, qui ipsa (la Prusiani) havis kom origino Kristana grupo militera nome la Germana Kavaliere. La historiisto Nougayrol, en lua libro « Guerre et paix à Ugarit » (Milito e paco en Ugarit), povis skribar ke la Hititi vidis la mondo partigita ye militisti, t.e. ke unlatere trovesis amiki e ye la altra latero trovesis enemiki - ita koncepto esas eminente politikala - ma ol povas extensesar ad omna Indo-Europani ed a lia Europana heredanti tra la historiala epoki: l'Antiqua epoko, la Mezepoko, la Germana Imperio, l'Unionita Rejio, Usa, edc., di qui la evidenta naturo militera dur(is)(os) til lia fino.

Segun Bernard Marillier en LA INDO-EUROPANI

TRAVIVAJI

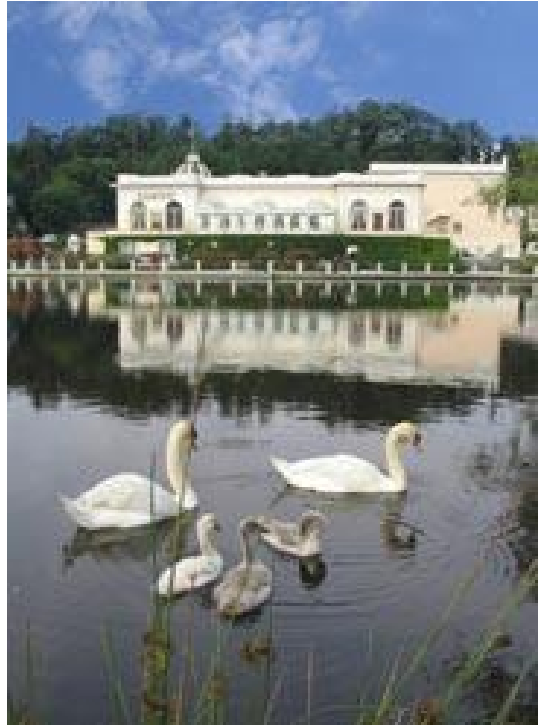
Cayare, quale ofte, me sejournis vakancale dum un semano en la Normanda urbeto Bagnoles de l'Orne. Bagnoles de l'Orne, qua esas eleganta mikra kuracloko, konstruktis ye la fino dil 19ma yarcento meze di splendida foresti e boski. Pekunioza borgezala familii di Normandia e richa Parisani konstruktigis ibe bela domi imitanta mikraskale la splendida « villa »-i di Deauville, vilejadal loko an la marbordo, quan me aludis en preirinta numero di KURIERO INTERNACIONA. Bagnoles de l'Orne esis lore tre prizata pro ke ol jacas ne nur cernata da foresti, ma anke cirkondata da monti e kontenanta lageti e rivereti. Pluse

ol juas aparta mikra klimato sat sunoza e pro la mildeso di ca klimato abundas hike ed en olua cirkumajo vejetantaro e flori, qui donas ad ol aspekto tre agrebla. Ante la unesma ed anke la duesma mondo-milito, Bagnoles de l'Orne esis tre serchata e segun-moda rezideyoloko di eleganta ed alta sociala klaso. En 1937, Italiano, opozanto a la politiko di Mussolini, mortigesis apud bosko proxim la urbeto.

Il asasinesis da membri di sekreta societo nomizita « La Cagoule » (La Kagulo) qua esis favoroza a la fashista rejimi. Pos la duesma mondo-milito, la aristokratata medio, qua frequentis ol antee, preferis irar plu fore, danke plu facila voyajo-posiblesi, ed instalar su en plu desproxima loki (mediteraneala marbordo di Francia), o mem a stranjera landi : Hispania, Maroko, Tunizia, edc... Bagnoles lore dekadis ma sucesis permanar danke la klienti dil termi qui venas flegigar lia veinala problemi caloke.

Me venis unesmafoye en Bagnoles de l'Orne, multa yari ante nun, segun konsili da amiki e, pose, me retrovenis adibe sat ofte, nam tre plezis a me ica loko e me ne fatigesis esar en ol, nome on trovas itaregione : eleganta urbeto, boski, monti, lageti e charmiva ruo. Por ti qui prizas promenar , ol esas preske ideala loko.

Dum la yari 1980, e precipue 1990, on povis vidar (ed audar) ibe sat multa exterlandana turisti, precipue Germani, Nederlandani, kelkafoye Hispani ed Italiani, ma nur tre rare Angli. Dek yari ante nun la Britaniani preske nulatempe vehis a Bagnoles e ne esis tre grandanombra en ita parto de Normandia. Ma depos la extrema fino dil 20ma yarcento e la komenco dil 21ma yarcento, la situeso rapide chanjis komplete. Singlayare, on audis plu multa Angle-parolanti e, nun, pro la grandanombra Britaniani komprinte domi, farmodomi e sulo, pro ke la preci dil proprietaji esas plu chipa en Francia kam en Britania; Normandia divenis ulaspeca Angla-Franca kondominio. Che mea hotelo, la duimo de la klientaro esis Britaniana ed on povis kaptar che-televizione la « BBC-World Service » adjuntita a la Franca kanali televizionala. En plura urbi di ca regiono, on previdas specala kursi pri la Franca linguo por Angla pueri en la skopo posibligar a li rajuntar lia Franca samskolani. Certe Normandia pensigas pri sud-Anglia kun plu sudala klimato e kelkete exotika plantaro, ma me defacile komprenas la subita intereso dil Angli por ol. Forsan la plu bona transporto-posiblesi di nuna epoko pleas rolo en ita fortega atrakteso. E Normandia ne esas fora de Anglia ed havas historiala ligili kun ol, nam, en 1066, Guilhelmus duko di Normandia konquestis Anglia lor la batalio di Hastings e Normandia divenis Angla teritorio dum plura yarcenti. Semblas ke nun on retrovenas ad ita pasinteso, nam me havis l'impreso, ulagrade, vakancar en Anglia.

Kompreneble, pro la grandanombra Anglosaxona gastis, on povas facile komprar Angla jurnali en la jurnal-vendeyi. Malgre mea kelke defektoza savo dil Angla idiomato, me aquiris diala jurnali en la Angla patuazo*. Lektinte oli, semblis a me ke la dessekureso ed absurda konduto dal autoritotazi esas nekredeble granda en Britania.

Certe sur la kontinento la situeso ne esas multe plu bona, ma la Franci qui havas la moyeni pekuniala iras translojar a rurala arei pro ke esas multa vakua spaco en

lia lando. La Angli ne povas, nam por la sama nombro de lojanti la Angla teritorio esas preske quarimo di olta di Francia e ne plus esas spaco o komprebla domi en Anglia, o nur po cherega preci; konseque li iras a lia nemediate vicina lando e caloke trovas to quon li deziras aquirar. Ulte lo, la klimato di Francia esas plu sunoza kam olta di lia nasko-insulo; ma mea-opinione existas grava linguala problemo nam Francia esas rezisto-bastiono kontre la Angla idiomo, nihilominus* semblas ke ico ne haltigas nia insulana vicini qui deziras avan omno posedar domo en la ruo od en urbeto rurala. Cetere, ne nur Normandia atingesas dal Angla « ondo » nome mult altra regioni habiteskas da Anglosaxoni. Tote aparte la departamento Dordogne (sudwest-Francia), olim extreme laudata da tre konocata Usana autoro (Arthur Miller, se me ne eroras), gastigas tante grandanombra Angle-parolanti ke ol surnomizesis « Dordogneshire ».

La suba texto esas tradukuro di artiklo ekstraktita de Franca jurnalo pri Usana familio fuginta en Dordogne pro la triste famoza uragano « Katrina ».

Patuazo* : Nacionala, gentala linguo opozite a interlinguo qua apartenas a nula aparta popolo o gento.

Nihilominus* : Malgre ke, malgre omno.

LE COOPER SELEKTIS PERIGORDIA (DORDOGNE) POR OBLIVIOR LA KOSHMARO KATRINA

Saint-Cyprien (Dordogne), artiklo redaktita da specala senditino, Sophie Austruy, en jurnalo LE FIGARO - 14ma di septembro 2005

Videblasas jolia dometo ek blonda petri meze di florizita gardeno. Lo esas en lia modesta duesma rezideyo di Saint-Cyprien, Dordogne, ke le Cooper, sufrinta familio di New Orleans, trovis refujo pos du semani de sencesa vagado tra Usa. La tranquilesa di Perigordia kontrastas kompare a la kaoso en qua lia abandonata urbo baraktas. « Kande me arivis en nia domo di Saint-Cyprien, me fine havekis la sentimento esar plu quieta » tale naracas Julie Cooper, qua tote recente instalas su, kun elua tri filii, en to quon el nomizas lua « duesma domo ».

Ye la 28ma di agosto, matine, kande ita administrerial direkterino di Franca skolo di New Orleans rezolvas livar ica urbo, el ne imaginabis, mem dum instanteto, ke ita koaktata exodo irigos el tante fore. Dum unesma periodo, Julie e lua tri filii iras a la direciono di Baton Rouge kunportante kom unika bagaji : portebla komputilo e kelka somerala vesti, qui konsideresas kom suficanta por transvivar dum tri dii. « Mea unika inteligenta ideo esis kunprenar nia pasporti » el explikas, cadie, ridetante. Elua spozulo Daniel, tradukisto e muzikisto, rezolvos departar kelka hori plu tarde. La hoteli di Baton Rouge esante plenega, lore la tota familio Cooper pasos lua unesma nokto en Tupelo, Mississippi . Ye la sequanta dio, li itere departas. Julie, William, evo 8 yari, Merle, evo 9 yari, e Georgia, evo 13 yari, arivas en Little Rock, Arkansas, dum ke Daniel tervenias en Memphis. « La poshtelefonili ne plus funcionis e ni ne plus havis informi-kontakti dum du dii », memoras ica yuna homino.

Omni, fine, esos kune en Memphis ube ica familio pasos plu kam un semano en du hotelo-chambri akompanata da lia du hundi e tri kati. « Ico esis tre penoza » agnoskas ica muliero, qua havas tre kalma voco, e di qua la vizajo ankore markizesas per la aflikti quin el jus travivis.

Dum la tota dio, la terorigiva imaji di lia urbo devastita per la uragano spektigesas dal televiziono. « Me ne plus rikonocis mea urbo », dicas Julie qua vidabis tri domi de lua quartero pardestruktita da incendio. Refujinta en lia hotelo-chambro, la genitori dormas tre poka e regardas la interreto dum plura hori por informesar pri lia proximi. « Me lektis pavoriganta raportoj da amiki qui restis en New Orleans », el explikas. Plu kam du semani pos la trauro dil uragano, la familio Cooper ankore ne savas en quala stando esas lua ligna domo jacanta en Lower Garden District, t.e. quartero qua relative indulgesis dal fluxo. « Nia domo esas anciena, ol ja rezistis mult uragani », asertas Julie, qua esas tre optimista. Cadie, el deziras precipue : « ritrovar (elua) familio-fotografuri ».

Lua spozulo, Daniel, restis en Usa. Il esas nun en Nashville, che amiki. « Nin il rajuntos hike du o tri semani pos nun, pos ke il povabos retrovenar a New Orleans por rekuperar kelka kozi, precipue dokumenti same kam lia gitari quin il tre prizas » Julie explikas. Sen tro hezitar la familio Cooper rezolvis irar a Saint-Cyprien, vilajo ube li sejnoras dumsomere depos tri yari. « Hike me havas l'impreso esar heme e mea filii havas mult amiki caloke » komprenigas Julie ridetante ed el asertas esir « tre fortuneza nam ni havis loko ad qua ni povis irar dum ke ni havas amiki qui omnon perdis e qui esas nun en urbi ube li konocas nulu ». En Saint-Cyprien, la lokani aceptis ca familio kordiale. Lor lua arivo, apene tri dii ante nun, dum la nokto de sundio til lundio, le Cooper trovis lia frigorizilo plenigita da lia vicini, la shutri apertigesis e la liti ordinigesis da amiki kom bonveno-ago. La tota vilajo (1500 habitanti) esas tre helpema por ica Usana gastis. « Me esas kelke desquieta pri li, nam li ne havas kalorizaji por ca vintro, ma lin ni helpos » promisas Stephanie Latreille, qua esas amika komercistino.

Nunadie, Julie ne savas kande el retrovenos a New Orleans . « Maxim rapide posible ma ne ante ke nia filii povos esar komfortoze ibe », el opinionas. La du juniors enskribesis en la skolo di Saint-Cyprien ube li komencis studiar, hiere matine. La senjora filiino, koncerne elu, aceptesis en kolegio. Dume, lia matro deziras profiter ita koaktata vakanco por pluperfektigar elua savo dil Franca linguo e reposer dum preparar aktive lua retroiro ad Usa. « Me savas nur, ke kande ni retrovenos a New Orleans, nia vivo esos diferanta », el konkluzas.

.....

La oktobro-numero di la Anglalingua jurnalulo THE FRENCH NEWS anke publikigas artiklo ye la pagino 5ma pri la familio Cooper e lua sejnoro en Saint-Cyprien.

Se onu deziras plusa informi pri la Angli sejnoranta en Francia on povas lektar interesaji sur la interreto che <Dordogneshire> e mem <Cantalshire>

.....

The French News en Internet: <http://www.french-news.com/>

.....

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta : *La sakrifikisto Krisès grave ofensesis da rejo Agamemnôn ed il pregas la deulo Apollôn por obtenor venjo. Ica laste nomita iraceskas e rezolvas agar...*

Sidanta en izolita loko, fore de la navi, il lansis flecho, e terorigiva bruise ekiris la arjenta arm-arko. Unesme il frapis la muli e la rapide kuranta hundi; ma, pose, il perforis la homi ipsa per la flecho qua ocidas. E sencese la rogi, qui esis pezoza pro la kadavri, brulis.

Depos non dii la deala flechi sis tra la armeo, e, ye la dekesma dio, Akhillevs vokis la populi irar aden la « agora » (1). Hèrè (2), qua havas blanka brakii, inspirabis ico ad ilu pro ke elu timis pri la Danaani (3) quin el vidis perisar. Kande li omna asembleis, lore staceskante inter ili, Akhillevs di qua la pedi kuras rapide, tale parolis :

- Ho Atreidi, me opinionas ke ni mustas retroirar e ristartar nia vaganta kuradi sur la maro, se tamen ni sucesos evitar la morto, nam, amba, la milito e la kontagio domtas la Akhaiani. Ni questionez haste divinisto o sakrifikisto, od sonjiinterpretisto, nam sonjo venas de Zevs. Ilu dicez a ni pro quo Phobos Apollôn esas iracoza, nome sive il reprochas a ni neegardita vovi sive il postulas ke ni efektigez promisita hekatombi. Ni saveskez, lore ke il kontentesos per la fumanta graso dil agneli e di la bela kaprini, kad il foririgos de ni ica kontagio. Tale parolinte, lu sideskis. E la Thestorido (4) Kalkhas, qua esis ecelanta divinisto, staceskis. Ilu savis la prezenta, futura e pasinta kozi, e lu duktabis ad Ilios la Akhaiani, helpe dil sakra cienco di qua il recevabis la doto da Phoibos Apollôn. Tre saje, il dicis en la « agora ».

- Ho Akhillevs, amata da Zevs, tu imperas a me explikar la iraco di rejo Apollôn la Arkisto. Me agos lo, ma unesme promizez e jurez ke tu defensos me per tua parolo e tua manui; nam, tre probable, me igos iracoza la viro qua imperas omna Argiani ed a qua omna Akhaiani obedias. Rejo esas tro povoza kontre inferioro qua igas lu iracoza. Quankam, dum la instanto ipsa kande il ofensesas,

lu represas lua iraco, uladie il kontentigos ol, pos meditar projeto tasinse en lua kordio. Dices do a me ke men tu protektos.

Ed Akhillevs di qua la pedi kuras rapide, dum responder a lu, parolis tale :

- Dices sen pavoro to quon tu savas. No ! Ye Apollôn, amata da Zevs e di qua tu savigas dal Danaani la sakra deziri, no ! nulu de ili, ho Kalkhas, dum mea vivo- e koncio-tempo, darfos agar violentoze kontre tu permanue proxim la kava navi, mem se tu nomus Agamemnôn, qua havas la glorio esar la maxim potentia Akhaiano.

E la nereprochebla divinisto divenis kurajoza e dicitis :

- Apollôn ne reprochas a vi neegardita vovi nek hekatombi; ma il venjas lua sakrifikisto, quan Agamemnôn traktis shaminde, nam il ne liberigis lua filiino pro ke il refuzis recevar la preco di elua emancipo. E, lo esas pro ita motivo, ke l'Arkisto Apollôn extreme sufrigas vi per malaji; ed il duos agar ankore tale future, ed il ne desaparigos la pezoza « Keri » (5) di la kontagio, tam longatempe kam vi ne retrodonabos a lua amata patro la yunino qua havas kurvigata brovi e tam longatempe kam sakra hekatombo ne duktesabos ad Khrisë. Lore la Deon ni kalmigos.

- (1) - «**agora**»: Loko ube la anciena Greki asembleis por diskutar pri publika aferi.
- (2) - **Hèrè**: Dialektala formo di Hera. Hera esis la spozino di Zevs, la rejo dil Dei.
- (3) - **Danaani**: Altra nomo di la Greki, same kam Akhaiani.
- (4) - **Thestorido**: Filiulo di Thestor, en la Greka on uzis la sufijo -ido tre simile a la senco uzata en nia interlinguo.
- (5) - «**Keri**»: Spiriti dil venjo e dil morto qui frapis kulpinta homi.

(Duro sequos)

SUMER, BERSILO DI LA HOMARO

Segun la nuna stando di nia savo, Sumer esas l'unesma civilizo di la homaro. Ol naskis ye la quaresma yarmilo a.K. ed extingesis definitive dum la yari qui preiras 2000 a.K. en la sudwesto di nuna Irak. Onu ne savas quo esis l'origino dil Sumerani. Li ipsa nomizis su « la nigra kapi », e parolis unika linguo tote izolita e nule similesante la vicina Semidala lingui. Ita popolo cetere mesticeskos pokope kun la Semidi. Ye la fino dil triesma yarmilo, ol travivas alterno de intersucedanta disfali e rinaski til la

definitiva krulo di la lasta urbo quan on povas kvalifikar kom Sumerana. Ur kaptetas dal Elamani en 2004 a.K. Til la duadek-e-quaresma yarcento a.K., Sumer esis plu komunajo di stati-urbi kam unionita rejio, ma lo esas la uneso di la linguo, dil miti, di la kulturo e dil tekniki, qua igas ol esar koheranta civilizuro.

La literi dil maxim anciena skribarto en la mondo deskovresis en Uruk, t.e. la urbo dil mitala rejo Gilgamesh, en geologia strato konformesante a la periodo dil Sumerala tempo. La argila tabelete graburita per kuneiforma signi datizesas ye 3300 a.K.

Se on parolas pri mito koncerne Gilgamesh, filiulo di Lugalbanda, lo esas pro ke il esas la heroulo dil « epikajo di Gilgamesh », en qua il, kom mi-homo e mi-deo, iras a la sercho dil nemortiveso. Ma semblas ke Gilgamesh esis rejo qua reale existis, nam lua nomo povas videsar sur la Listo de la Reji Sumerana, olqua trovesis sur plura tabeleti. Cetere posiblesas ke sepulteyo qua recente deskovresis en Uruk, simila ad olta deskriptata en la « epikajo di Gilgamesh » esas olta di ta legendala suvereno.

Sumer markizas turnopunto por la homaro. Samatempe kam la skribarto, la historio komencas en Sumer. Se ni retroiras la tempo, ni atingas hike la frontiero dil savo trans qua la certaji diminutas profite a la hipotezi. Segun kelka historiisti, la unesma skriburi lasas forsan divinar la iro a la regno di maskula e militema dei trans olta di matro deino. Onu opinionas ke, ye cirkum 3 500 a.K., eventis la unesma granda militi kun vera armei.

Onu esas preske certa savar ke trans la nasko dil skribarto, ita epoko reprezentas granda chanji por la homo e subita e rapida civilizo-avanco.

Til la unesma yarmilo a.K., Sumer reprezentis to quon antiqua Grekia reprezentas por ni, t.e. la civilizo interne di qua la arti e la tekniki « explozis subite » (dum periodo de kelka yarcenti, advere poka tempo ye la skalo dil Evoluciono), la matro dil kulturo di tota regiono, la brilanta e respektata ancestro qua esis modelo e komuna fonto por grandanombra populi dum preske triamil yari. Ico ne produktesis dal imagino di ula ciencias niaepoke. Nome, grandanombra skriburi da populi pos-Sumerala - Akkad, Babilon, Asiriana Imperio, Ugarit, Hebrei di Juda - atestas la importo lore grantita a Sumer.

Tale la Sumerana linguo permanis dum la duesma yarmilo a.K. pleante en Mesopotamia la rolo dil Greka idioma che la Romani o di la Latina en moderna Europa, t.e. la linguo di glorioza ancestri uzata kom modelo, kom komuna linguo o, opozite, kom linguo establisante difero kun la nekulturozi, t.e. linguo por la elito. Plu kam dek-e-kin yarcenti pos la desaparo di Sumer, la Hebrei donis a su Sumerala filieso per venigar Abraham de Ur. Sumerala miti voyajas de populo a populo, e trovasas en la Ugarit-mitologio ed en la Genezo preske vortope. Samatempe, en la Asiriana Imperio, la mito di Gilgamesh permanas, same kam granda parto del Sumerala mitologio, apene modifikata.

La uzado dil kuneiforma skribarto e dil tekniko dil argila tabeleti graburita helpe di bizelizita kano, pose bakita, por furnisar ad oli lia hardeso, posvivis longatempes lia kreeri, adminime til la fino dil unesma yarmilo a.K. Altralatere, la arkeologia deskovri e la teksti dil supre aludata posirinta civilizuri, atestas pri nekontestebla kulturala abundo, pri pozitiva explozo kulturala, politikala e teknikala en Sumer. Tote certe existis « Sumerala miraklo » triamil yari ante la « Greka miraklo », e l'influo di ta famoza ancestri permanis til la komenco di nia ero.

Tamen, mem pose, ol posvivis, quankam la memorajo di Sumer ipsa desaparar. Pos komplete oblivio, Sumer rideskovresis da arkeologiisti e linguisti dum la dek-e-nonesma yarcento. Malgre ico, kompare a Egiptia od antiqua Grekia, Sumer duras ignoresar neyuste. Forsan tre nocis olu lua tro granda influo di olim e lua rolo di unesma kulturala fonto. Mesopotamia kom « bersilo di la homaro » certe icon ni agnoskas, ma ni esas tre poke informita pri ol. Altanivela specialisti ed ecelanta verki pri ca periodo tamen ne indijesas. Ma la reputeso di Sumer ne sucesas atingar vasta publiko.

On povas intelektar ke koncerne la konstituco-proceso dil nacionala identesi, la Europani selektis a su Europana ancestri, qui, cakaze, esas la Greki, dum neegardar, koncie o nekoncie, la orientala origini di nia civilizuro. Li evitis substrekizar ke la Akhaiani venis de Avan-Azia e transportis kun su la Mesopotamiala miti; nome Odissevs (Ulysses por la Romani) esas fora decendanto di Gilgamesh e, ke, longatempes ante Moses, Sargon di Akkad salvesis de riveraquo e divenis rejo di populo. Ma, malgre omno, Sumer vivas interne dil fondera miti di Ocidento.

Extrakturo de artiklo publikigita en la revuo STARGATE

UCELI FLATERA

Augustus (1) retrovenante a Roma pos sua vinko apud Actium, triumfale aceptesis dal populo. Il salutesis da laboristo, qua prizentis a lu korvo a qua il docabis klamar : « Ave, Caesar, victor ! » (Saluto a tu, Caesar vinkoza.) La princo charmite kompris ta ucelo po sisamil skudi.

Vicino jaluza iris dicar al imperiestro ke ta viro posedas altra korvo qua dicas kozi mem plu amuzanta. Augustus volis vidar lu, e la bestio audigis la yena vorti :

« Ave, Antoni victor ! » (Saluto a tu, Antonius vinkoza.) La laboristo, homo prudenta e ruzoza instruktabis tale ca altra korvo por la kazo ke Antonius esabus vinkinta. Augustus ne iraceskis, tamen il imperis al ucel-docero donar a lua vicino la duimo de la sumo recevita.

Pos la korvo, papagayo facinte ad Augustus la sama komplimento, komprensis da lu tre chere. Pos la papagayo, pigo...; pos la pigo, alaud... Fine povra shuifisto volis, anke lu, docar a korvo la richigiva salut-formulo.

Il penis multe e longe por sucesar; plurfoye il deskurajeskis e klamis : « Me perdas mea tempo e mea esforti. »

Tandem il sucesis par-instruktar sua ucela dicipulo e quik kuris prizentar la korvo sur strado ube Augustus esis pasonta. Fakte, la plumoza saluterio bone enuncis la lernita formulo; ma la princo saciesis da dicar : « Me havas sat multa komplimenteri en mea palaco. » Lore la korvo, quaze perceptinte per sua instinto la decepteso, quik repetis en tono desespoza la frazo quan lu tante ofte audabis de lua mastro : « Me perdas mea tempo e mea esforti ! » Augustus rideskis e komprensis ta ucelo mem plu chere kam le preirinta.

(1) Caesar-Augustus (63 a.K. - 14 p.K.) ed Antonius esis du imperatori qui interkombatis por dominacar la Romana Imperio. Augustus vinkis Antonius lor la batalio naval di Actium e divenis l'unesma Imperiestro Romana.

Extraktita de la libreto IDO-PECETI da J. Houillon

LA VERDA KATO (rakonto)

Olim kande Aquitania (sudwest-Francia) esis posedajo dil rejo di Anglia vivis en vilajo La Croix de paille (La palia Kruco) muelisto veninta de Hertfordshire, insulala Anglia, e qua esis sat prosperoza. Kande il esis balde mortonta, il partigis sua havaji inter sua tri filiuli. La unesma recevis la mueleyo, la duesma recevis asno e la triesma obtenis kato. La kompatinda junioro ne esis tre joyoza kaptar tala heredajo, ma itatempe la seniora filulo recevis preske omno dum heredar. Il, do, ne plendis ma esis tre afliktita e departis sen pekunio, quale vagero sur la polvoza voyi di ta epoko. Or, oportas dicar ke ilua kato havis du partikularaji : unesme il esis verda e duesme il esis kapabla parolar. Il dicitis a lua posedanto : « Ne plorez mea mastro, nome me agos talmaniere ke vu ne regretos vua heredajo ». Ne respondis la yunulo, nam il tre amis la animalo e precipue lua kato, ma il tre dubis pri lua apteso agar diferante kam kaptar la muso.

Survoye li vidis vasta agri plena de frumenti e quin rurani falchis. Lore la kato dicitis a lua proprietero : « Ne movez mastro, celez vu dop ica arboro e ne parolez ». Pose la bestio iris vers la falchisto e klamis a li : « Kande la rejo venos adhike, vi mustas dicar ad il, ke omno esas posedajo di markezo de Camboulit (pronuncez Kambuli) o me tranos vi ad inferno ». Pavorigita, la falchisto, qui kredis esar koram la diablo ipsa, promisis agar lo.

Plu tarde li pasis sur voyo cirkondata per imensa viteyi ube vitrekolteri koliis splendida vitberi. Lore la kato rikomencis la sama ludo kam antee, il rekomendis a lua mastro celar su e minacis la laboranti pri irado ad inferno se li ne dicis a la rejo ke la agri hike esas posedajo di markezo de Camboulit. Same pavorigita la rurani promisis agar tale.

Tre timis la yunulo kande il audabis la kato ed il komencis reprochar a lu lua minaci, ma la kato ne lasis il parfinar lua diskuto, il paroleskis : « Ne esez angoroza, mastro, tre bone me savas , to quon me agas ».

Kelke plu tarde, li arivis a splendidega kastelo posedata da baronino Maggie Hatcher, olda, tre savoza Angla sorcistino, quan onu nomizis « la fera sorcistino » pro ke el sucesabis transformar fero ad oro e tale divenis richega. La kato itere rekomendis a la yunulo celar su e minacis la servisti dil sorcistino duktar li koakte ad inferno se li ne dicus a la rejo di Anglia ke la kastelo e la tota cirkondantajo esas posedata da markezo de Camboulit. Anke icafoye la kastelo-servisti promisis omno quon deziras la kato.

La verda kato pose su prizentis a « la fera sorcistino » qua esis ravisata konoceskar parolanta kato. Ica laste nomita questionis el : kad el povas per sua magiala arto su transformar a bestio ? Kompreneble yes, respondis Maggie Hatcher e quik el divenis leono qua pavorigis la kato. La kato cafoye questionis : -Kad vu povus divenor muso ? Ankorefoye yes, respondis Maggie, e samtempe el divenis mikra bestio t.e. muso vice la leono quan el esis antee. Apene el esis muso ke la kato saltis adsur el e krokis lu senfriste.

Plu tarde la verda kato igis vestizar sua mastro quale princo dal servisti di la pasinta « fera sorcistino » ed la yuna viro komencis sua vivo kom markezo de Camboulit.

Rejo Rikardo di Anglia qua poka tempo pose trairis la regiono, tre astonesis pri la granda havaji e richaji di markezo de Camboulit. En la kastelo il esis splendidege acceptita e tre admiris la bele aspektanta yunulo.

Il propozis ad il lua filiino, princino Diana, por mariajo. La markezo acceptis e kande amba (la princino ed ilu) intervidis, li reciproke amoreskis. Princino Diana esis tam benigna kam bela, pro lua granda benigneso a la povri onu nomizis el « la princino dil mondo », nam lua reputeso difuzesis tre fore exter la frontieri di Anglia ed el esis amata omnube.

Rejo Rikardo e princino Diana esis tante plu kontenta, ke la markezo esis de insulala origino e parolis la Angla patuazo* same bone kam li.

La markezo e la princino vivis dum longa tempo kune. Li esis felica ed havis multa gefilii.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : *En 1943, viro e lua spozino iras a la hemo di olda mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajeto...*

CHAPITRO III LA STRANJA AVENTURO DI ONKLULO LOUIS

Ni vekigesis frue per la hanuli-kanti e ni quiestieskis pri la sanesala stando di nia onklo danke la audo dil menajala bruisci di la domo. Lore, ni decensis a la koqueyo ube du boli flankumata per ronda pano griza e per dika peco butra ja expektis nia veno.

- Kad vu bone dormis, kuzino mea ? Questionis olda Hermance kande el videskis mea spozino decensar la eskalero ek skultita ligno, qua direte abutas aden la vasta koqueyo kun videbla trabi, segun anciena modo.

- Ecelante, me dankas vu; me vere havas l'impreso bone repozir ; nulatempe antee me standis tante bone. E... vua avulo, quale lu esas camatine ? questionis Lucienne hezitante, nam semblis tre bizara ad el parolar pri lua avulo a muliero qua ipsa esis avino.

- Lu plufebleskas ! Me mustis helpar lu por drinkar lua boledo de lakto, instanto ante nun. Ma il duras esar bone koncianta, e lu dicis a me ke me duktez vi apud lu kande vi dejunetabos...

- Ni esas quik pronta se il deziras lo !

- Kad vu ne drinkus la chokolado-lakto quan me preparis por vi ?! Lore, me audus tre akra reprochi ! e dum dicar ico, nia kuzino varsis la fluida, saporoza e bone odoranta drinkajo, di qua ni obliviabis, depos du yari, la existo.

Chokolado-lakto, pano, butro ! plu bone kam omno altra, la vido di ca jenerozaji indikis a ni ke Perrière esis vere exter la Tempo, e ke la ledega milito ignoris, anke ol, la obliviata vilajeto...

Plu tarde, sidanta apud la lito dil olda viro qua repozis sur amaso de kap-kuseni, ni vartis, mea spozino e me, ke onklulo Louis rezolvez parolar. Ilua vizajo ivorea cirkumata per shalo ek blanka lano vidigis brovi-lineo, qua ne-explikeble restabis nigra.

La chambro, mobilizita per paneli ek klara querko-ligno, transmisis impreso di perfekta kalmeso e sereneso. Ne esis altra dekoruro sur la muri kam la kruco kun quar egala branchi, nochizita ye la anguli en triopla krono konsistanta ek glani, mistelo e spiki. Opoze a la lito ube jacis la « Avulo » videblesis ne tre remarkinda portreto di muliero kuafita segun anciena modo.

Un de la fenestri, qua klozesis por ke la suno ne fatiguez la okuli dil oldulo, lasis la lito en dolca mi-obskureso, dum ke oreo sunradio lumizis diskrete la kadro dil portreto. Tablo, anke querkoligna, du stuli e fotelo konstitucis, kun la kamenobjekti ek forjita fero, la tota moblaro di ca chambro. Nula libro, nula vesto, nula utensilo mem ne tualetu-utensilo esis videbla, forsan oli celesis en misterioza murarmori od en la vestizuro-paneli.

Mea onklo, qua komence afable respondabis nia saluti, e pose semblis kelke dormetar, fine apertis la dextra okulo, tusetis e naraceskis :

Onu esis en 1842, la fervoyo komencis extensar a tota Francia la reto de linei qui trairas ol omnadirecione nunepoke.

Omnalatero, esquadi de ponto-injeniori, de geometriisti, de agromezuristi, studiis la trasuri di la futura linei. Solicitata da ula homi, repulsata e mem minacata da altri, ili omnube produktis intereso-konflikto qui ne esis konciliebla kun la topografiala necesaji dil trasuro.

Ma pri ica omna intrigi, me nule suciis. Nome, me evis 19 yari e me esis komisito di geometriisto, amiko di mea patro. De l'auroro til la nokto kun nia instrumenti enmanue, ni relevis la trasuro previdata por la konstrukto - dal entraprezeyo dil west-fervoyo - di la fervoyala lineo Paris-Chartres-Le Mans.

Vespere, la esquadi de injeniori e de topografiisti kunvenis en albergo por kolacionar la relevuri efektigita dum la jorno e repastar komune abundanta dineo dum qua on multe drinkis cidro o blanka vino. Nia patrono ne hezitis pagar diale 20 til 25 « sou »-i por la pensio di singlu de ni. 1842 ! En Paris, on lamentis pri la chera nutrado !

Or, itamatine, ye la jovdio 20ma di aprilo 1843, me vekis joyoze. Gaya suno levisis en klara printempala cielo por celebrar mea 20ma aniversario. Taskope, mea kompanuli e me drinkabis, ye la predio, bona boteledo de vino, e sioro Guérault, mea patrono, ofrabis a me moneto-peco ye cent « sou »-i. (1)

(1) - Cent «sou»-i : Arjenta moneto-peco di qua la valoro esis 5 franki, t. e. cirkum 50 euri di nia moderna pekunio.

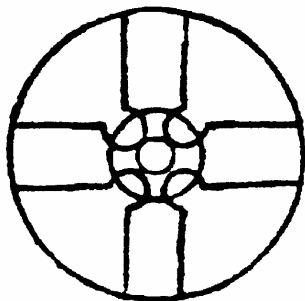
(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet - Inter-Kelta Arkidruido.

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	2
La Ido-linguo, la movimento ed olua prezenta problemi.....	3
Kad oetzi la glacio-viro havas malediko?.....	6
La Indo-Europeana ideologio dil milito.....	7
Travivaji.....	9
Le Cooper selektis Perigordia (Dordogne) por oblivior la koshmaro Katrina.....	12
L'ILIADO da Homeros.....	14
Sumer, bersilo di la Homaro.....	15
Uceli flatera.....	17
La verda kato (rakonto).....	18
La misterio dil obliviata vilajeto.....	20

MCLXXXIV

1184

KELKA IDO-FORUMI

La precipua Ido-forumo, regretinde, nam ol esas poke interesiva, titulizesas : <idolisto@yahoogroups.com>. La mesaji ibe esas ofte tedanta e la jeranto dil forumo esas Novialista Idano, qua interesesas plu multe por Novial kam por Ido. Il ne savas animar ita forumo.

Ye klare plu alta qualeso esas la forumo : <IdoCatalaOccitan@yahoogroups.com>. La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye interesanta mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso.

Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo, esas konsilinda adherar : <idolernerayo@yahoogroups.com>. Politikumado ne esas rekomendata che ica forumo.

La politikumado anke ne esas rekomendata che la forumo : <idostab@yahoogroups.com> qua guidesas da me. Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun traduki dil Odiseo da Homeros e di guidlibro pri Kretia qui aparas tempope folietone. Me publikigas ibe preske singladie IDALA JURNALETO.

Se on esas kurioza, on povas trovar tote diferanta forumo, qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo : <idisto@groups.msn.com>.

INTERRETALA REVUI

Editerio Krayono editas la interretala revuo ADAVANE ! di la Ido-Societo Hispana, ta revuo aparas ye singla duesma monato. Olu esas trovebla che la sequanta adreso : <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, che ta adreso on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro.

Anke samaloke on povas trovar komenco di Biblioteko virtuala kun kelka Idala libreti enretigita che la supre citita adreso.